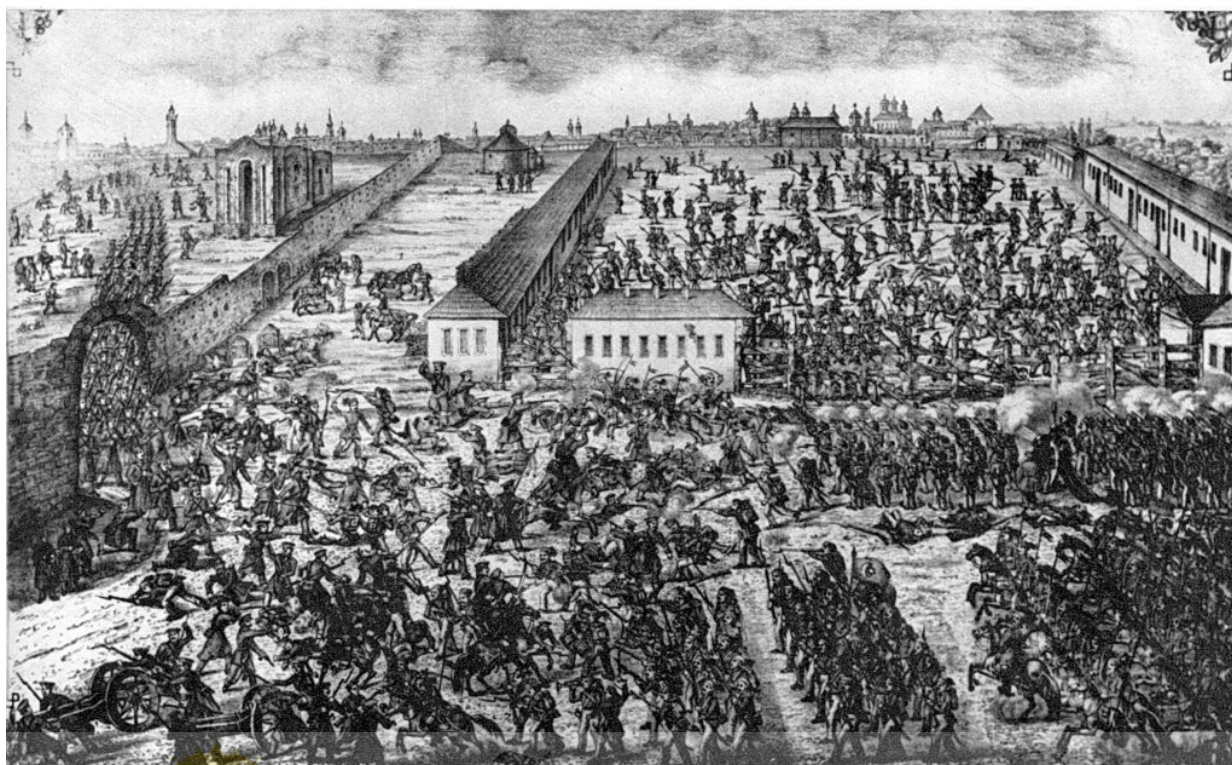

13 septembrie 1848 „LUPTA CEA VITEAZĂ DIN DEALUL SPIREI...”

Revoluțiile de la 1848 din cele trei Țări Românești s-au înscris în mod logic în concertul mișcărilor europene, având ca scop instaurarea unei noi ordini prin elaborarea unor legi în vederea modernizării națiunilor prin înlăturarea vechilor relații feudale și stimularea celor capitaliste. La câteva luni după debutul lor în Occidentul Europei, amplele mișcări reformatoare au repercutat și în spațiul românesc. Deși nu au fost simultane, nici sincrone, cu o durată diferită, au avut același scop. În Moldova a fost o mișcare revoluționară de câteva zile, începută la 27 martie, repede temperată de Domnul Mihalache Sturdza. În Țara Românească, începută la 9 iunie la Izlaz, obținuse victoria la București la 11 iunie și fusese înfrântă în septembrie de invazia străină ruso-otomană. În Transilvania, după pregătirile pașnice din primăvară, legiunile lui Avram Iancu începuseră lupta cu revoluționarii maghiari în octombrie 1848, conveniseră prea târziu încetarea ostilităților în iulie 1849 și ambele revoluții fuseseră anihilate în iulie și august de forțele coalizate austro ruse.

În Țara Românească, sfârșitul revoluției a fost marcat de o faptă unică de eroism românesc, comparabilă poate, prin disproporția forțelor, cu lupta de la Termopile din anul 480 î.e.n., când regele Leonidas cu 300 de spartani și câțiva thespieni (din orașul Thespie), care nu voiseră să se retragă, au pierit cu toții, provocând pierderi uriașe miilor de ostași perși care i-au atacat. O mână de Români au luptat cu vitejie împotriva unei armate otomane de peste 20.000 de soldați instruiți și bine înarmați în ziua de 13 Septembrie 1848 (prin analogie, putem să reamintim de o altă victorie a grecilor antici, tot într-o zi de 13 septembrie, când, în anul 490 î.e.n., la Maraton, conduși de Miltiade, au zdrobit o oștire persană mult superioară numeric).

Voi reveni succint cu desfășurarea revoluției de la 1848 în Valahia și amănunțit despre lupta glorioasă din Dealul Spirii. Să amintim care erau capacitățile de apărare ale Țării Românești.

După 1830 a fost constituită straja pământeană sau miliția națională. Nuclee existau. În 1829 se constituise în Oltenia un corp de 3.000 de ostași format în majoritate din panduri, oameni viteji și cutezători. Tot atunci s-a hotărât înființarea dincoace de Olt a unui corp militar format tot din panduri. În septembrie 1829, rapoartele diplomatice austriece certificau formarea primelor unități militare moderne în Principate, cu perspectiva creșterii efectivelor până la 6.000 oșteni și 12 tunuri, în Muntenia. În iulie 1830 s-a dat proclamația pentru strângerea miliției pământenești... Crainici

publici însoțiți de ofițeri și subofițeri înscriși în corpul miliției... invită în sunetul tobei pe străzile Bucureștiului pe cei care doresc să fie primiți.

Defilarea a prilejuit în toată capitala ca uniforma noastră românească să fie cunoscută și admirată. Conform articolului 5 din Tratatul de la Adrianopol, au fost formate comisii speciale din boieri români care au finalizat proiectul de reorganizare al celor două armate și au fost supuse spre aprobare Adunărilor Obștești, la 1831. În Țara Românească, vel-spătarul Alexandru D. Ghica va comanda, organiza și administra unitățile militare permanente conform Regulamentului ostășesc pentru miliția pământescă a Prințipatului Valachiei. Armata permanentă era formată numai din trupe de infanterie și cavalerie. La 10/22 ianuarie 1844 a fost votată legea pentru întocmirea unei roate de pompieri pentru capitala orașului București cu șase tulumbe mari de cai și șase mici de mâini. Această roată s-a remarcat la marele incendiu din 23 martie 1847 (ziua de Paști).

În toamna anului 1834 au fost înmânate primele drapele de luptă. În Muntenia, trupele au primit pentru prima dată tricolorul românesc: roșu, galben, albastru, prin înalta poruncă a Domnului Alexandru Ghica, care prevedea că oștirea va avea steag cu fața roșie, albastră și galbenă, având și stele și pasere cu un cap la mijloc.

Revoluția din Muntenia izbucnise în București în 11 iunie, Domnul Gheorghe Bibescu (1842-1848) semnase Constituția, se formase un guvern provizoriu revoluționar recunoscut de Domn. Acesta, peste două zile, abdicase și plecase la Brașov. Guvernul Provizoriu dăduse primele decrete, populația Bucureștiului adunată pe Câmpia Filaretului (devenită Câmpia Libertății) jurase pe Constituție credință Guvernului. Reacțiunea organizase două comploturi, Guvernul fusese arestat și eliberat de două ori. În 18 iunie, Guvernul decretase organizarea unui corp de dorobanți și panduri voluntari sub comanda lui Gheorghe Magheru, care avea să constituie forța militară creată pentru a apăra realizările revoluționare. Forțele militare au fost concentrate pe Câmpul lui Traian, în tabăra de la Râureni, în apropiere de Olt. Dar cele două puteri, cea suzerană, Imperiul Otoman, și cea protectoare, Rusia, nu voiau să accepte situația din Principate. La jumătatea lui iulie, o armată otomană cu comisarul Suleiman pașa (cumnatul sultanului) sosise la Ruscium pregătită pentru a intra în Muntenia și peste câteva zile a trecut Dunărea pentru a restabili ordinea legală. Suleiman pașa a recunoscut locotenenta domnească (N. Golescu, I. H. Rădulescu și C. Tell) ca guvern legitim al Munteniei, ales în locul Guvernului Provizoriu. Delegația munteană sosită la Constantinopol pentru tratative nu a fost primită de Înalta Poartă, în urma presiunii diplomatice a Rusiei. Suleiman pașa a fost revocat și înlocuit cu Fuad pașa, referendar al Divanului imperial, în urma insistențelor Rusiei. La 3 septembrie, Suleiman pleca din țară și Fuad sosea la Giurgiu. O impozantă delegație bucureșteană de cca. 20.000 de persoane, o adevărată procesiune, sosise la Giurgiu cu o zi înainte pentru a discuta cu oficialii otomani. Fuad nu a primit delegația, precizând că va aduce el însuși porunca imperială la București. Armata otomană a pornit spre Capitală. La București a urmat o săptămână de evenimente grave și sângeroase. La 6 septembrie, o imensă mulțime de zeci de mii de bucureșteni, un alai mortuar, în sunete de clopote în dungă, pe la orele amiezii, cu drapele și muzici a sosit la palatul de pe Podul Mogoșoaiei, a luat cărțile blestemate, Regulamentul Organic și Arhondologia (condica rangurilor boierești), le-a dus la Mitropolie și în urma unei ceremonii religioase oficiate de mitropolitul Neofit au fost arse, filă cu filă, cele 12 volume ale Arhondologiei și două exemplare ale Regulamentului Organic. Și în alte orașe ale țării s-a repetat ceremonia arderii blestematelor documente. Bineînțeles, acțiunea a declanșat furia rusească și iritarea otomană. Trei zile mai târziu, în 9 septembrie, spre seară, trupele otomane au ajuns la București. Au fost întâmpinate de o mulțime apreciată de consulul englez de cel puțin 30.000... după sate, fiecare cu preotul său și cu prapuriile bisericilor. Trupele otomane au bivouacat în apropierea Mănăstirii Cotroceni. Fuad a hotărât înlocuirea Locotenentei domnești cu caimacamul Constantin Cantacuzino și a început arestarea fruntașilor Revoluției care au refuzat restabilirea legilor Regulamentelor Organice. Generalul Magheru primise ordin de la Locotenentă să nu se implice și să nu vină din Oltenia la București spre a evita o catastrofă cu mii de vieți românești irosite.

La 13 septembrie, oștirea otomană s-a pus în mișcare de pe dealurile Cotrocenilor spre București și câteva ore mai târziu a avut loc eroica confruntare inegală de la Dealul Spirii.

Dealul Spirii era una dintre acele coline de care era plină așezarea București, asemenea altor mameloane: Dealul Cotrocenilor, Filaretului, Piscului, Văcăreștilor, Țăcăliei etc (conform tradiției, Roma era numită Orașul celor șapte coline și multe așezări care au considerat cifra șapte sacră au pretins să fie și ele situate tot pe șapte coline. Așa Bucureștiul și Iașul sunt așezate pe șapte coline). S-au găsit aici vestigii din timpul dacilor. În secolul al XV-lea, aici era o așezare rurală. Inițial se numise dealul Lupeștilor, apoi își schimbase numele după numele doctorului Spiridon Kristofi (Spirea), a cărui piatră de mormânt din 1765 amintește biserica Spirea Veche ctitorită de el. Locurile de intrare în oraș erau numite streji sau bariere. Printre cele 10, apoi 13 bariere figura și Dealul Spirii. Tot aici, Domnul Alexandru Ipsilanti a construit în 1775-1776 noul său palat numit în epocă Curtea Nouă, care în 1812 a ars și a fost numită Curtea Arsă. În 1861 a fost ridicat aici Arsenalul, iar în 1862 Cazarma de Infanterie (Cazarma Cuza). Fiind zonă viticolă (multe vii pe Dealul Spirii), tot Alexandru Ipsilanti a construit, o dată cu palatul domnesc (1775-1776), renumitele pivnițe compuse din două galerii principale de câte 60 de metri, largi de 5 metri, înalte de 6 metri, care erau folosite cu puțin timp în urmă pentru fabricarea și depozitarea șampaniei Zarea. Dincolo de barieră fusese ridicat Hanul Burnaz și tot aici s-a ridicat Academia Națională de Educație Fizică (ANEF), cu celebrul său stadion.

Printre relatările evenimentului de la 13 septembrie 1848, un izvor de primă mărime este mărturia celebrului memorialist, colecționar, istoric, militarul-patriot, locotenent-colonelul Dimitrie Pappasoglu (1811-1892). Prin participarea sa directă la lupta din Dealul Spirii, ne oferă informații precise despre derularea ostilităților. În 1891, la vârsta de 80 de ani, a editat „Istoria fondării orașului București”. Elaborata monografie a fost completată cu „Lupta cea vitează din Dealul Spirei, în București, a oștirii românești, cu numeroasa trupă otomană ce intra în Capitală sub conducerea lui Omer Pașa, în anul 1848, 13 septembrie, ziua de luni, la patru ore după amiază”. Pe lângă lucrările istorice, poeziile cu caracter istoric, piese de teatru și proză, a realizat o mulțime de litografii făcute de pictori și desenatori celebri, printre care și Carol Popp de Szathmary, hărți militare și civile, ale României, județelor, Dunării, munților, frontierelor, precum și primele atlase istorice cu locurile și anii bătăliilor. Una dintre litografiile este intitulată „Bătălia pompierilor cu oștirea otomană din anul 1848, sept: 13, în Dealu Spirei” (An onorea sângelui cu care brava Armată Română a tincuit edificiul Libertății și al Independenței României sau (sic!) lucrat acest tablou de Subsemnatul care am luat parte activă).

Voi rezuma descrierea luptei din Dealul Spirii a căpitanului (în 1848 era căpitan) Dimitrie A. Pappasoglu, participant la eveniment. La 9 septembrie oștirea otomană porni sub comanda generalului șef Omer Pașa de la Giurgiu spre București. Era însoțit de generalul Kerim Pașa (șeful avangărzii), Ismail Pașa (comandantul cavaleriei) și Mehmet Pașa (comandantul infanteriei), de comisarul imperial Fuad Efendi și de comisarul rus, generalul Duhamel. Trupele române din Capitală: cavaleria și artileria au pornit în marș forțat spre tabăra de la Râureni/ Câmpul lui Traian, unde, sub comanda generalului Gheorghe Magheru, se afla Regimentul nr. 1 (6 companii) și dorobanții din județele Micii României (Mica Românie sau Mica Valahie formată din cinci districte, era Oltenia). În Capitală rămăsese Regimentul nr. 2 format din cinci companii (roate) sub comanda colonelului Radu Golescu și a maiorului Nicolae Greceanu și compania a șaptea din Regimentul nr. 1, comandată de căpitanul Lăzăreanu. La 12 septembrie, din armata otomană de pe Câmpia Cotroceni, Fuad Pașa a chemat a doua zi în tabăra sa pe mitropolit, marii boieri și partida liberalilor. În dimineața zilei de 13 septembrie granizoana din Dealul Spirii a primit ordin de la generalul C. Tell, comandantul oastei, să fie prezentă în cazarmă spre a primi steagurile noi și a da onorul trupei otomane care se îndrepta spre oraș. Cele 6 companii vor fi echipate cu mundire, pantaloni albi, șepci. Pe la orele patru după amiază, după ce-au primit steagurile noi, așteptau să sosească trupa pompierilor de la Agie. Ofițerii stăteau în repaus, ieșiseră la poartă și vedeau lumea alergând pe Ulița Mare din Cotroceni, strigând să primească arme de la soldați că vin turcii.

A apărut avangarda otomană în plutoane de cavalerie conduse de călăuze (negustori turci). S-a format frontul românesc din cele șase companii, iar în față erau colonelul Golescu și căpitanul Caragea, care știa turcește, cu aghiotantul, casierul și căpitanul Pappasoglu, care era dejurnă peste

străji. Kerim Pașa a cerut colonelului Golescu să lase trupele otomane să intre în cazarmă. Căpitanul Caragea a răspuns că-i va îndeplini dorința după ce va primi ordin de la generalul său. Kerim Pașa, mulțumit de răspuns, a ordonat continuarea marșului. Dar la 150 de stânjeni (unitate de măsură a lungimii variabilă între 1,96 și 2,23 m) se întâlnește otomanii cu pompierii români pedestri. Încurcându-se rândurile de cavalerie și infanterie, s-au îmbrâncit, s-au lovit oștenii și după un foc de armă, în cinci minute tot frontul era încăierat. Trupele otomane, care erau în dreptul cazarmii, au deschis foc puternic, ulucile cazarmii au sărit în țândări și Români au ripostat cu foc intens. După ce-au terminat cele 20 de cartușe, s-au dus la magazie, au spart lacătul de la carul cu două roate, au luat gloanțe și au reînceput tirul, pe brânci, sprijinindu-se de camarazii căzuți.

Fum mult, zgomot infernal, se vedeau ofițerii otomani cu batiste albe legate de săbii strigând că-i greșeală (ianglăș), însă focurile se opreau un minut, apoi reîncepeau și mai puternic. Lupta a ținut de la patru și jumătate seara, până la șapte, când supraviețuitorii s-au retras prin ulița din spatele cazarmii, după ce au masacrat cu baionetele o patrulă de cavalerie otomană alcătuită din opt lăncieri și caii lor.

Pappasoglu a vorbit și cu ofițerii supraviețuitori, și cu trupa pompierilor. A aflat că aceștia formaseră rândurile pe la orele 2 din cazarma lor de la Agie și în vârful Dealului Spirei s-au întâlnit cu trupa otomană. Erau comandați de căpitanul Pavel Zăgănescu și aveau ca ofițeri pe locotenentul Dănescu și sublocotenentii Dincă, Foncianu (Fochianu) și Stărostescu. Kerim ordonă ca trupa pompierilor să se dea în lături, dar Români au strâns rândurile și au început să se grăbească spre cazarmă. Lupta izbucni spontan. Dincă, având și pistoale, le slobozi spre Kerim Pașa, dar îi omorî calul, și-l omorî și pe maiorul arab, comandantul batalionului. Kerim Pașa ordonă aducerea tunurilor. Sosiră tunarii otomani cu două piese de artilerie, dar pompierii uciseră servanții. Lupta deveni crâncenă. Au fost uciși locotenentul Dănescu și sublocotenentul Stărostescu. Copleșiți de mulțimea otomanilor, pompierii s-au retras, unii în vale, prin grădini și vii, alții reușiră să sosească la cazarmă. Câțiva depuseră armele, văzând batistele albe ale ofițerilor otomani în vârful săbiilor, dar trupa otomană a ucis câțiva fără să țină seama de ofițeri. Aceasta este relatarea căpitanului Pappasoglu, participant la luptă.

Bucureștii au fost ocupați militarmente. Trupele otomane au ocupat cazarmile, patrulile de cavalerie păzeau consulatele străine și patrulau. A doua zi, pe 14 septembrie, din ordinul lui Omer Pașa, toți ofițerii și-au pus uniforme și trupa s-a întors la cazarmă fără a avea nimic de suferit. Cavaleria lui Ismail Pașa și infanteria lui Mehmet Pașa au pornit spre Mica Românie să dezarmeze tabăra de la Râureni. La 28 septembrie, Magheru a dizolvat tabăra, a dezarmat Regimentul 1, a pus armele în care, artileria și cavaleria au fost trimise în Capitală, iar Magheru și colonelul Pleșoianu s-au retras în Transilvania, la Sibiu. După afirmațiile lui Pappasoglu, dintre Români au murit 48 și au fost răniți 57, și doi ofițeri, de la turci uciși 158, peste 400 răniți, ucis un maior arab șef de batalion și câțiva ofițeri. Pavel Zăgănescu (1815-1897). Carieră militară din 1831.

După Revoluție a fost închis în 1849 pentru activitate politică.

A reintrat în Armată cu 1859. Colonel, a organizat grănicerii.

Prefect al Poliției Capitalei (1869), deputat.

Dincă Bălășeanu a condus pompierii în luptă și a ieșit din încercuire cu armele în mâini. S-a retras la Filaret, apoi s-a dus la tabăra lui Magheru. A trecut în Transilvania, unde a luptat ca centurion al armatei lui Avram Iancu. A fost arestat în 1849, salvându-l pe Nicolae Bălcescu. La 15 septembrie au intrat în Muntenia și trupele țariste comandate de generalul Lüders.

Din memoriile generalului Nicolae Stoika: „În 1848, după lupta din Dealul Spirii dintre pompierii noștri și turci, tatăl nostru (Ștefan Cristofor Stoika, n. e.), fiind maior în Stabul Oștirii (Marele Stat Major), mută casa de bani a armatei de la Dejutvă (Ministerul de Răsboi) la dânsul [acasă], iar după intrarea trupelor ruse în București, o readuce la Dejutvă, iar când Generalul rus Ludeva (Alexander von Lüders n.e.) ca să să asuprească pe Turci - îi învinuise că ar fi jefuit banii și depozitele armatei, tatăl meu îi raportează că atât banii cât și depozitele armatei nu căzuseră pradă Turcilor care ocupase sub comanda lui Omer Pașa Bucureștii, ocupația care dase prilejul rușilor să-l ocupe și dânsii.

La 1848, după intrarea Turcilor în țară, Gurvernul Provizor, care luase locul părăsit de Domnitorul

13 septembrie 1848 - "LUPTA CEA VITEAZĂ DIN DEALUL SPIREI..."

Bibescu, părăsind puterea; Omer Pașa însărcină pe Caimacan, pe răpostaul Constantin Cantacuzino (Bădiță), iar acesta făcu apel la tata să parlanezeze cu Omer Pașa, căci acest Pașa era un fost ofițer austriac, renegat, care întâmplător se cunoscuse cu părintele meu și cum tatăl meu era singurul care cunoștea limba germană, trată în numele Guvernului cu generalul turc. Astfel încetară ciocnirile între trupele turcești și române, pentru care i se dete de Poartă decorația: Ordinul cu briliante (Nisham Ilftikhar)".

În 1901 a fost ridicat un monument pe locul eroismului românesc probat în lupta din Dealul Spirii, opera sculptorului W. Hegel. Inscripția ne informează: Luptătorilor de la 13 septembrie 1848, Poporul Român recunoscător. 1900.

VIOREL GH. SPETEANU

0%

User Rating: Be the first one !

